

اجرای مدل IBT؛ راهبرد حذف یارانه
پرمصرف‌ها در گام سوم هدفمندی

حوزه: انرژی

کد گزارش: ۹۳۰۸۰۲۰۰۲

تهیه کننده: سجاد حسین نیا، مهدی ساسانی

آذر ۱۳۹۳

طراح جلد و صفحه آرا: سید ناصر کشاورز

آدرس: خیابان جلال آل احمد، روبروی بیمارستان شریعتی، جنب

دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران، پلاک ۳، ساختمان شماره ۳

تلفن: ۸۸۰۱۹۵۵۰

نمابر: ۸۸۰۲۹۹۹۶

وب سایت: www.ITAN.ir

معرفی ایتان

در کشورهای توسعه یافته کانون‌های تفکر و یا اندیشگاه‌ها اصلی‌ترین مراکز تصمیم‌سازی و سیاست‌پژوهی محسوب می‌شوند. شبکه کانون‌های تفکر ایران (ITAN) مجموعه‌ای متشکل از مراکز و گروه‌های تحلیل‌گری تخصصی است که از سال ۱۳۷۹ با هدف ارتقاء کارآمدی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از طریق سیاست‌پژوهی و کمک به تصمیم‌گیری در حوزه‌های اقتصاد کلان، انرژی صنعت، کشاورزی، مسکن، علم و فناوری و سلامت و پیشنهاد سیاست‌های مناسب به تصمیم‌گیران ایجاد شده است.

با توجه به گسترش فعالیت‌های این شبکه، در اردیبهشت سال ۱۳۹۳ نام این مجموعه از «شبکه تحلیل‌گران فناوری ایران» به «شبکه کانون‌های تفکر ایران» تغییر یافت.

فهرست

- ۱- مقدمه..... ۶
- ۲- راهبردمطلوب در گام دوم هدف مندی یارانه ها چه بود؟..... ۷
- ۳- تفاوت راهبرد IBT با راهبرد انتخابی دولت چیست؟..... ۱۱
- ۳-۱- نحوه افزایش تعرفه برق..... ۱۲
- ۳-۲- نحوه افزایش تعرفه گاز..... ۱۴
- ۳-۳- نحوه افزایش قیمت بنزین..... ۱۵
- ۳-۴- نحوه افزایش قیمت گازوییل..... ۲۱
- ۳-۵- نحوه افزایش تعرفه آب..... ۲۲
- ۴- جمع بندی..... ۲۴
- ۵- مراجع..... ۲۵

چکیده

دولت در گام دوم هدفمند کردن یارانه‌ها برای جبران کسری منابع یارانه‌های نقدی از ساده‌ترین راهبرد ممکن یعنی افزایش عمومی قیمت حامل‌های انرژی استفاده کرد. این امر سبب شد تا کاهش شدت انرژی کشور به عنوان یکی از اصلی‌ترین اهداف اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مورد غفلت واقع شود. بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد راهبرد مطلوب در این مرحله استفاده از نظام تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی (IBT) است. بر اساس این راهبرد هزینه‌های مصرف‌کننده با قیمت واقعی و در پله‌های بالاتر با قیمت جهانی و حتی بیشتر محاسبه می‌شود. به این ترتیب از افزایش شدید قیمت برای مشترکینی که در حد الگو مصرف می‌کنند، پرهیز می‌شود و با کاهش سالانه الگوی مصرف به تدریج شدت مصرف انرژی در کشور کاهش می‌یابد.

۱. مقدمه

قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در تاریخ ۸۸/۱۰/۱۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و تا زمان اجرای آن در ۸۹/۹/۲۸ بحث‌های مختلفی در مورد راهبرد مطلوب برای رسیدن به اهداف تعیین شده در این قانون صورت گرفت. دولت با اجرای این قانون به دنبال دو هدف اصلی بود(۱):

الف) کاهش شدت مصرف انرژی

ب) توزیع عادلانه یارانه‌ها در میان مردم

در فرآیند تصمیم‌گیری، برخی کارشناسان اصلاح یکباره قیمت حامل‌های انرژی را در یک گام به صورت مقطعی و برخی دیگر اصلاح تدریجی آن را در چند گام به دولت توصیه می‌کردند. سرانجام رویکرد دو یا سه مرحله‌ای برای اجرا انتخاب شد و با اجرای گام اول هدفمندی یارانه‌ها قیمت فروش انرژی معادل هر بشکه نفت در داخل کشور به طور متوسط از ۵,۵ دلار به ۳۶ دلار افزایش یافت(۱). در گام اول هدفمندی یارانه‌ها مصرف انرژی به دلیل افزایش قیمت آن در کشور کاهش پیدا کرد و اهداف مورد نظر قانون به صورت نسبی محقق شد اما در سال‌های بعد به دلیل افزایش قیمت ارز در کشور و تثبیت قیمت اسمی حامل‌های انرژی، متوسط قیمت فروش انرژی در داخل کشور از ۳۶ دلار به ۱۷ دلار برای هر بشکه نفت در سال ۹۲ کاهش یافت. در اجرای گام اول هدفمندی یارانه‌ها منابع لازم برای پرداخت یارانه‌های نقدی بین خانوارها نیز بیشتر از منابع حاصل از اصلاح قیمت حامل‌های انرژی در این گام بود و این امر باعث بروز کسری بودجه هدفمندی شده بود. همچنین کاهش قیمت‌های نسبی انرژی سبب افزایش مصرف حامل‌های انرژی شد و در نتیجه اجرای گام دوم قانون هدفمندی یارانه‌ها ضرورت پیدا می‌کرد. گام دوم قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در تاریخ ۹۳/۲/۱ اجرا شد؛

در حالی که تنها دو سال از مهلت ۵ ساله اجرای این قانون باقی مانده بود. دولت در گام دوم به علت بروز مشکل کسری بودجه گام اول، حذف سه دهک پردرآمد به همراه افزایش قیمت حامل‌های انرژی را در دستور کار قرار داد و در این مسیر توجهی به راهبردهای غیرقیمتی برای کاهش شدت مصرف انرژی نکرد. راهبرد حذف سه دهک پردرآمد از هدف‌مندی یارانه‌ها نیز با وجود همراهی رسانه ملی و تشویق عمومی مردم به انصراف از دریافت یارانه به علت نارسایی در زیرساخت‌های اطلاعاتی کشور و احتمال بروز برخی مشکلات اجتماعی به نتیجه نرسید. اجرای گام دوم در عمل توفیقی در کاهش شدت مصرف انرژی نداشت و افزایش مصرف بنزین و مشکلات وزارت نیرو در تامین برق تابستان ۹۳ موید این امر است.

۲. راهبرد مطلوب در گام دوم هدف‌مندی یارانه‌ها چه بود؟

بررسی‌ها نشان می‌دهد شناسایی درآمد و دارایی‌های افراد در حال حاضر در کشور به سادگی امکان‌پذیر نیست ولی مصرف انرژی به سادگی قابل اندازه‌گیری است و کارت‌های سوخت و کنتورهای برق، گاز و آب به دقت میزان مصرف مشترکین را نشان می‌دهد. همچنین بر اساس مبانی دینی، این مصرف بی‌رویه و اسراف گونه منابع است که مورد نکوهش قرار گرفته است؛ هرچند بررسی وضعیت مصرف انرژی در دهک‌های مختلف درآمدی کشور نشان می‌دهد دهک‌های پردرآمد بیش از دهک‌های کم‌درآمد انرژی مصرف می‌کنند. از آن جا که تعرفه‌های انرژی در کشور یارانه‌ای محسوب می‌شود، مصرف بیشتر مشترکین پرمصرف که اکثر آن‌ها در واقع پردرآمد نیز هستند به معنای استفاده بیشتر پردرآمدها از یارانه است و این امر بی‌عدالتی را در جامعه تشدید می‌کند. اطلاعات مرکز آمار کشور^۱ نیز موید این مطلب است که دهک‌های مختلف سهم متفاوتی از مصرف حامل‌های انرژی دارند

۱. آنچه این آمار به مصرف انرژی در سال ۱۳۸۸ باز می‌گردد اما وضعیت کنونی کشور در زمینه مصرف حامل‌های انرژی تا حدود زیادی با وضعیت مصرف قبل از اجرای گام اول هدف‌مندی تطبیق دارد.

و سهم دهک پردرآمد به مراتب بیشتر از دهک کم درآمد است. در حالی که سهم منطقی مصرف هر دهک از مصرف هر حامل انرژی ۱۰ درصد است، دهک‌های بالا بیش از سهم خود تا ۱۸,۵ درصد و دهک‌های پایین کمتر از سهم خود مصرف می‌کنند؛ به نحوی که این میزان برای دهک اول درآمدی کشور تنها ۴,۶۹ درصد است (۱۴).

جدول ۱- سهم هر یک از دهک‌های درآمدی از مصرف حامل‌های انرژی

دهک	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
سهم از مصرف انرژی	۴,۶۹	۶,۴۹	۷,۵۸	۸,۳۹	۸,۸۶	۹,۷۴	۱۰,۶۴	۱۱,۹۲	۱۳,۱۴	۱۸,۵۴

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) با توجه به وضعیت مصرف حامل‌های انرژی در کشور، قابلیت زیرساخت‌های اطلاعاتی و شرایط اقتصادی - اجتماعی کشور قبل از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها طی یادداشت‌های تحلیلی و نامه‌های رسمی خود به مسوولین، راهبرد پیشنهادی خود را برای اجرای درست قانون و تحقق اهداف اصلی آن ارائه کرده بود (۲ تا ۱۳). این شبکه با بررسی ادبیات نظری نظام قیمت‌گذاری انرژی در دنیا، نظام تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی (Increasing Block Tariff) یا به اختصار IBT) را به عنوان گزینه اصلی در مدیریت یارانه‌های انرژی کشور پیشنهاد کرده بود که در شرایط کنونی کشور به صورت خلاصه این‌گونه بیان می‌شود:

«با توجه به روند مصرف عمده مشترکین، میزان مشخصی از هر حامل انرژی به عنوان الگوی مصرف تعریف شود، هزینه مصرف کمتر از الگو ارزان تر تعیین می‌شود و با عبور مصرف از آن، قیمت به صورت پلکانی افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر با این سیاست هزینه مصرف مازاد بر الگو با قیمت تمام شده و در پله‌های بالاتر با

قیمت جهانی و حتی بیشتر محاسبه می‌گردد. در این حالت از افزایش شدید قیمت برای مشترکینی که در حد الگو مصرف می‌کنند پرهیز می‌شود.»

این نظام تعرفه‌گذاری در کشورهای توسعه‌یافته از جمله آمریکا، ژاپن و کره جنوبی با هدف توسعه

فناوری‌های کم مصرف و در کشورهای در حال توسعه از جمله چین و هند با هدف کاهش شدت مصرف انرژی و تشویق به صرفه‌جویی به اجرا در آمده است. شرکت‌های توزیع حامل‌های انرژی شامل برق و گاز طبیعی و شرکت‌های توزیع آب در کشورهای مختلف در موارد متعددی از روش IBT برای تعرفه‌گذاری استفاده می‌کنند که در این قسمت برای تشریح بیشتر تنها به دو مورد از آن‌ها اشاره می‌شود. شرکت توزیع گاز و برق سن‌دیگو (SDG&E^۲) در ایالت کالیفرنیا آمریکا در مجموع ۳,۳ میلیون مشترک برق و گاز خانگی دارد. این شرکت در سال‌های اخیر با استفاده از این روش هزینه‌های مصرف انرژی مشترکین خود را محاسبه می‌کند. تعرفه‌های برق خانگی برای کنتورهای برق تک فاز در جدول زیر آمده است (۱۵):

جدول ۲- تغییر تعرفه برق شرکت SDG&E آمریکا در سال ۲۰۱۴

ردیف	پلکان‌های مصرف (kWh)	قیمت‌های ژوئیه ۲۰۱۴ (سنت)
۱	تا ۵۴۹	۱۶,۵
۲	۵۴۹-۷۱۳	۱۸,۸
۳	۷۱۳-۱۰۹۸	۳۶,۹
۴	بیش از ۱۰۹۸	۳۸,۹
متوسط نرخ فروش برق به سنت بر کیلووات ساعت		۲۳,۳

۲. San Diego Gas & Electric

جدول ۲ برای برق خانگی ۴ پله مصرف در نظر گرفته شده است که میزان انرژی الکتریکی در پله اول برابر با ۵۳ درصد متوسط مصرف مشترکین در سالهای گذشته است. این میزان با توجه به حضور مشترک در هر یک از چهار منطقه جغرافیایی شامل نوار ساحلی، مناطق خشکی عادی، منطقه کوهستانی و منطقه بیابانی تعیین می‌شود؛ به عنوان مثال این میزان در مناطق عادی در زمستان گذشته برابر با ۵۴۹ کیلووات ساعت در ماه بوده است. متوسط قیمت فروش برق در این منطقه برابر با ۲۳,۳ سنت معادل ۷۰۰ تومان تعیین شده است. دیده می‌شود که در این کشور با وجود پایین تر بودن شدت مصرف انرژی نسبت به کشورهای در حال توسعه، فروش انرژی الکتریکی به صورت پلکانی صورت می‌گیرد تا مشترکین به کاهش مصرف و استفاده از فناوری‌های کم مصرف تشویق شوند.

نمونه دوم به وضعیت توزیع برق خانگی در کشور افریقای جنوبی به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه و از اعضای گروه ۲۰ مربوط می‌شود. نحوه تعرفه‌گذاری شرکت توزیع برق Eskom در سال جاری میلادی بر اساس مدل IBT بوده و در

جدول شماره ۳ آورده شده است (۱۶).

جدول ۳- تغییر تعرفه برق شرکت Eskom افریقای جنوبی

پلکان‌ها (kWh)	از ۱ آوریل ۲۰۱۳ تا ۳۱ مارس ۲۰۱۴ (سنت)	از ۱ آوریل ۲۰۱۴ تا ۳۱ مارس ۲۰۱۵ (سنت)
۳۵۰-۰	۸۳,۵	۸۸,۱
۳۵۰<	۸۹,۶	۹۶,۴

بر این اساس الگوی مصرف ۳۵۰ کیلووات ساعت تعریف شده است و مصرف کمتر از آن با نرخ ۸۸,۱ سنت به ازای هر کیلووات ساعت و مصرف بالاتر از آن با نرخ ۹۶,۴ سنت به ازای هر کیلووات ساعت محاسبه می‌شود.

۳. تفاوت راهبرد IBT با راهبرد انتخابی دولت چیست؟

بررسی تغییرات قیمت حامل‌های انرژی در گام دوم هدف‌مندی یارانه‌ها حاکی از آن است که نظام تعرفه‌گذاری IBT مورد غفلت واقع شده است. متأسفانه دولت محترم در اصلاح قیمت حامل‌های انرژی تنها جبران کسری منابع یارانه‌های نقدی را دنبال می‌کرد و به راهبردهای غیرقیمتی توجهی نکرد. دولت محترم در این مرحله کسری بودجه خود را با استفاده از یک روش قدیمی تامین کرد که سال‌هاست کارایی خود را در کشورهای در حال توسعه از دست داده و موجب پیدایش نظام‌های جدید تعرفه‌گذاری به ویژه IBT شده است. روش مورد استفاده دولت در این گام به صورت کاملاً ابتدایی و ساده بود و افزایش قیمت را به تمامی مشترکین اعم از کم مصرف و پرمصرف اعمال کرد. با این اقدام دولت فشار تامین هزینه خود را بر اقشار کم درآمد که عموماً مصارف کمتری دارند و سهم بیشتری از درآمد خود را صرف پرداخت هزینه انرژی می‌کنند، بیشتر وارد کرد و مشترکین پرمصرف با درصد کمتری افزایش هزینه مواجه شدند.

بر اساس نظام تعرفه‌گذاری IBT در این مرحله دولت محترم می‌توانست کسری منابع خود را با افزایش هزینه مصرف بیش از الگو به نرخی معادل قیمت تمام‌شده و حتی به صورت جریمه‌ای تامین کند. به عبارت دیگر این امکان فراهم بود که پله‌های پایین مصرف را کمتر افزایش دهد و پله‌های بالای مصرف را

بیشتر افزایش دهد. در این حالت لازم بود رشد پلکانی تعرفه‌ها حفظ شود یا افزایش یابد تا مشترکین پرمصرف به صرفه جویی تشویق شوند. این اقدام فشار افزایش قیمت را از عموم مشترکین بر می‌داشت و بر مشترکین پرمصرف وارد می‌کرد تا این مشترکین به صرفه جویی تشویق شوند و رفتار خود را اصلاح نمایند. در عین حال در مراحل بعد می‌توان همزمان با کاهش مصرف انرژی در کشور الگوی مصرف را نیز کاهش داد و در یک دوره چند ساله به سطح استاندارد جهانی رساند.

مقام معظم رهبری نیز در بیانات خود در جمع زائران و مجاوران حضرت امام رضا (ع) در فروردین ۸۸ فرموده بودند: آن کسانی که مصرف کمی دارند، از کمکه‌های دولتی، از کمکه‌های عمومی بهره‌مند شوند. بعضی‌ها هستند به قدری کم آب مصرف می‌کنند که اگر دولت از آنها پول آب را هم نگیرد، مانعی ندارد. بعضی‌ها ده برابر آنها، بیست برابر آنها آب مصرف میکنند؛ خوب، اینها بایستی هزینه بیشتری بدهند.

شاخصی که می‌تواند برای قضاوت دقیق‌تر چگونگی حفظ روش تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی در کشور استفاده شود شاخص رشد تعرفه پلکانی حامل‌های انرژی و آب است. در صورت حفظ یا افزایش این شاخص می‌توان انتظار داشت تا کارایی اجرای این روش قیمت‌گذاری ادامه یابد و تقویت شود اما کاهش رشد تعرفه پلکانی حاکی از کنار رفتن این سیاست تلقی می‌شود. بررسی تغییر تعرفه‌ها برای هر یک از حامل‌های انرژی و آب در ادامه به تفکیک مورد بحث قرار می‌گیرد:

۳-۱- نحوه افزایش تعرفه برق

وزارت نیرو در اصلاح تعرفه برق خانگی در ابتدا بر اساس نظام تعرفه‌گذاری IBT عمل کرده بود. این وزارتخانه که مجوز افزایش ۲۴ درصدی برق را کسب کرده بود، با توجه به تورم عمومی

کشور و برای حمایت از تولید، تعرفه بخش صنعتی و کشاورزی را کمتر از ۲۴ درصد و بخش خانگی را بیش از ۲۴ درصد افزایش داده بود تا افزایش درآمدی ۲۴ درصد را به طور متوسط محقق نماید. این وزارتخانه با این اقدام از بخش تولیدی کشور حمایت کرده و زمینه صرفه جویی و اصلاح الگوی مصرف را در بخش خانگی فراهم کرده بود. نحوه تعرفه گذاری این وزارتخانه در ارائه تعرفه های پیشنهادی نیز با این مدل همخوانی داشت و روشی پیشرو به شمار می رفت که بر مبنای آن افزایش هزینه برای مشترکین پرمصرف بیش از مشترکین کم مصرف در نظر گرفته شده بود. در نتیجه مشترکین پرمصرف به صرفه جویی تشویق می شدند یا در صورت ادامه دادن به مصرف بی رویه هزینه واقعی تری را می پرداختند. اما متأسفانه بنابر نظر رییس محترم جمهور قبض های برق باطل شد و در جریان صدور قبوض جدید، درصد افزایش هزینه برق به صورت یکسان بین پله های مختلف مصرف اعمال شد. در این حالت مشترکین پرمصرف و کم مصرف به یک نحو با افزایش هزینه روبرو شدند. بررسی شاخص رشد پلکانی تعرفه برق نیز نشان می دهد وزارت نیرو رشد متوسط ۳۲ درصدی بین پلکان های برق خانگی را در ابتدا به ۳۹ درصد افزایش داده بود که با اصلاح آن در نهایت رشد متوسط ۳۲ درصدی حفظ شود.

جدول ۴ - تعرفه های برق خانگی در گام اول و دوم هدف مندی یارانه ها در مناطق عادی مانند تهران

پله های مصرف ماهانه به کیلووات ساعت	نرخ قبلی (بهمن ۹۲)	تعرفه پیشنهادی وزارت نیرو	درصد افزایش وزارت نیرو	تعرفه نهایی گام دوم	درصد افزایش گام دوم
۰ تا ۱۰۰	۳۰	۴۰,۲	۳۴٪	۳۷,۲	۲۴٪
۱۰۰ تا ۲۰۰	۳۵	۵۵	۵۷٪	۴۳,۴	۲۴٪
۲۰۰ تا ۳۰۰	۷۵	۱۱۴	۵۲٪	۹۳	۲۴٪
۳۰۰ تا ۴۰۰	۱۳۵	۲۲۹	۶۹٪	۱۶۷,۴	۲۴٪
۴۰۰ تا ۵۰۰	۱۵۵	۲۷۹	۸۰٪	۱۹۲,۲	۲۴٪
۵۰۰ تا ۶۰۰	۱۹۵	۳۷۰	۸۹٪	۲۴۱,۸	۲۴٪
مازاد بر ۶۰۰	۲۱۵	۴۱۰	۹۱٪	۲۶۶,۶	۲۴٪

با افزایش یکسان تعرفه‌ها و حفظ رشد پلکانی تعرفه برق، مشترکین پرمصرف که به طور عمده از دهک‌های بالای درآمدی هستند، تغییر هزینه کمتری را نسبت به دهک‌های کم‌درآمد (یا همان کم‌مصرف) در سبد مصرفی خانوار مشاهده می‌کنند، به مصرف بی‌رویه خود ادامه می‌دهند و بدیهی است با اجرای این سیاست نمی‌توان صرفه‌جویی و اصلاح الگوی مصرف را متصور شد. در عمل پس از اجرای گام دوم هدف‌مندی یارانه‌ها، وزارت نیرو با افزایش مصرف برق روبرو شد و اوج مصرف که در سال ۹۱ و ۹۲ به ترتیب ۴۳ و ۴۶ هزار مگاوات بود، در سال ۹۳ به ۴۸ هزار مگاوات رسید (۱۷).

بررسی وضعیت مصرف برق در کشور نشان می‌دهد سرانه مصرف ماهانه برق مشترکین خانگی ۲۱۴ کیلووات ساعت بوده است و نیز ۸۷ درصد از مشترکین کمتر از ۳۰۰ کیلووات ساعت در ماه برق مصرف می‌کنند. در نتیجه در صورتی که پلکان ۳۰۰ کیلووات ساعت به عنوان الگوی مصرف ماهانه معرفی شود، می‌توان تعرفه بالاتر از آن را به قیمت تمام شده برق نزدیک کرد. در این صورت تنها ۱۳ درصد از مشترکین هستند که پرمصرف محسوب می‌شوند و به صورت جدی با افزایش هزینه برق روبرو می‌شوند.

۳-۲- نحوه افزایش تعرفه گاز

وزارت نفت در این گام از همان ابتدا تنها به دنبال افزایش درآمد بود و بر اساس یک الگوی بسیار ساده، به صورت یکسان ۱۴ تومان به پله‌های مصرف گاز خانگی اضافه کرد. در این حالت پلکان‌های پایین الگو با درصد افزایش بیشتری مواجه شدند که این افزایش در پله اول ۴۷ درصد بود. در عین حال پلکان‌های بالاتر از الگو درصد افزایش اندکی پیدا کرد که میزان افزایش در پله آخر تنها ۴ درصد بود. در نتیجه وزارت نفت عموم مشترکین به

ویژه مشترکین کم مصرف را با درصد افزایش مواجه کرده و هزینه مصرف بالاتر از الگو را با درصد کمتر اضافه کرده است. بررسی شاخص رشد پلکانی تعرفه گاز نیز نشان می‌دهد در گام دوم که نه تنها این میزان در گام دوم حفظ نشد، بلکه کاهش پیدا کرد و از رقم ۲۳ درصد به ۱۹ درصد کاهش یافت. این اقدام خلاف عدالت و اصول تعرفه‌گذاری انرژی در دنیا است که بر مبنای آن مشترکین پرمصرف و نه عموم مشترکین در کانون افزایش قیمت قرار می‌گیرند.

جدول ۵ - تعرفه‌های گاز خانگی در گام اول و دوم هدف‌مندی یارانه‌ها

پلکان‌های مصرف ماهانه (مترمکعب)	تعرفه گام اول (تومان)	تعرفه گام دوم (تومان)	درصد افزایش
۲۵۰-۰	۳۰	۴۴	۴۷٪
۲۵۱-۳۵۰	۵۰	۶۴	۲۸٪
۳۵۱-۴۵۰	۷۰	۸۴	۲۰٪
۴۵۱-۵۵۰	۹۰	۱۰۴	۱۶٪
۵۵۱-۶۵۰	۱۱۰	۱۲۴	۱۳٪
۶۵۱-۷۵۰	۱۶۰	۱۷۴	۹٪
۷۵۱-۸۵۰	۱۹۰	۲۰۴	۷٪
۸۵۱-۹۵۰	۲۲۰	۲۳۴	۶٪
۹۵۱-۱۰۵۰	۲۵۰	۲۶۴	۶٪
۱۰۵۱-۱۱۵۰	۲۸۰	۲۹۴	۵٪
۱۱۵۱-۱۲۵۰	۳۲۰	۳۳۴	۴٪
< ۱۲۵۱	۳۵۰	۳۶۴	۴٪

۳-۳- نحوه افزایش قیمت بنزین

بررسی‌ها نشان می‌دهد که استفاده از سیاست‌های صرفاً قیمتی از دهه ۶۰ تا سال ۸۵ نتوانست مصرف فزاینده بنزین را متوقف کند. طی این دوره با افزایش قیمت بنزین، تورم عمومی کشور افزایش می‌یافت و هم‌زمان با تعدیل نرخ ارز، افزایش مجدد

قیمت بنزین را در سال‌های بعدی ناگزیر می‌نمود. اما طرح کارت هوشمند سوخت و اجرای گام اول هدف‌مندی یارانه‌ها بر اساس اختصاص سهمیه و فروش مازاد بر مصرف با قیمت آزاد، توانست جلوی افزایش مصرف بنزین را بگیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد دهک‌های بالای درآمدی کشور مشابه روند مصرف مجموع حامل‌های انرژی، مصرف بیشتری از بنزین دارند و دهک‌های کم درآمد بهره کمتری از آن می‌برند. بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران، دهک‌های بالا بیش از سهم خود تا ۲۵ درصد و دهک‌های پایین کمتر از سهم خود بنزین مصرف می‌کنند؛ به نحوی که این میزان برای دهک اول درآمدی کشور تنها ۲,۵ درصد است. دولت محترم در اصلاح قیمت بنزین مسیری خلاف سیاست ارایه شده را در پیش گرفت که صرفاً درآمد دولت را در کوتاه مدت افزایش می‌دهد و نمی‌تواند الگوی مصرف بنزین را اصلاح نماید. در این مرحله قیمت بنزین معمولی ۷۵ درصد و قیمت بنزین آزاد کمتر از بنزین معمولی و معادل ۴۳ درصد افزایش یافت. در این حالت مصرف کنندگان بنزین آزاد که بیشتر از سهمیه بنزین مصرف می‌کنند، با درصد افزایش هزینه کمتری مواجه شدند. این امر اقدامی خلاف عدالت و منطق تعرفه‌گذاری انرژی IBT تلقی می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد بنزین آزاد به طور عمده توسط سواری‌های شخصی مصرف می‌شود که عمدتاً از دهک‌های کم درآمد نیستند و توانایی پرداخت هزینه‌های واقعی تری برای مصرف بالایی بنزین خود را دارند.

جدول ۶ - قیمت بنزین در گام اول و دوم هدف‌مندی یارانه‌ها

بنزین	قیمت گام اول (تومان)	قیمت گام دوم (تومان)	درصد افزایش
سهمیه‌ای (لیتر)	۴۰۰	۷۰۰	٪۷۵
آزاد (لیتر)	۷۰۰	۱۰۰۰	٪۴۳

در نتیجه در این گام این امکان فراهم بود تا با افزایش بیشتر قیمت بنزین آزاد افراد پرمصرف هزینه واقعی تری برای مصرف بیش از سهمیه خود بپردازند و از فشار به عموم مردم پرهیز

شود. همچنین شاخص رشد پلکانی قیمت بنزین که ۷۵ درصد بود به ۴۳ درصد کاهش یافت و روش IBT در این گام مورد توجه واقع نشد.

بررسی آمار مصرف بنزین پس از اجرای گام دوم هدف مندی یارانه‌ها نشان می‌دهد که قیمت‌گذاری دولت نتوانست مصرف رو به رشد بنزین در کشور را کنترل کند. بر اساس آمار منتشر شده که در جدول زیر مشاهده می‌شود متوسط مصرف بنزین در هفت ماه نخست سال جاری با رشدی ۲,۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل، به ۷۰,۴ میلیون لیتر در روز رسیده و مصرف متوسط بنزین کشور از ابتدای اردیبهشت ماه ۹۳ (یعنی شروع اجرای فاز دوم هدف مندی یارانه‌ها) تا مهر ۹۳ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل با رشد ۱,۶ درصدی به ۶۹,۸ میلیون لیتر در روز افزایش یافته است.

جدول ۷ - آمار مصرف روزانه بنزین در ۷ ماه نخست سال ۹۲ و ۹۳

سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	متوسط هفت ماهه	متوسط اردیبهشت تا مهر
۹۲	۶۸,۳	۶۴,۴	۶۷	۶۸,۸	۶۸,۶	۷۴,۵	۶۸,۹	۶۸,۷	۶۸,۷
۹۳	۷۳,۹	۶۵,۸	۶۸,۶	۶۳,۷	۷۳,۴	۷۵,۲	۷۰,۲	۷۰,۴	۶۹,۸

با توجه به اهمیت بنزین در تامین درآمدهای ناشی از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و اثرات تورمی لازم است اصلاح قیمت این حامل انرژی با دقت بیشتری مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به مزایای استفاده از نظام تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی می‌توان سناریویی پیشنهاد دارد تا با وجود اصلاح قیمت نسبی بنزین، اثرات تورمی کمتری داشته و کاهش شدت مصرف این فرآورده را به دنبال داشته باشد. سناریوی پیشنهادی بر این مبنا استوار است که بنزین به هر خانوار به جای هر وسیله نقلیه اختصاص یابد و در گام بعدی درصد افزایش قیمت بنزین آزاد بیش از بنزین سهمیه‌ای باشد. در این صورت دیگر مصرف بیشتر به معنای یارانه بیشتر نیست و انگیزه مردم برای صرفه جویی بیشتر می‌شود. اجزای مختلف این سناریو در ادامه تشریح می‌شود:

۱- اختصاص سهمیه ماهانه ۶۰ لیتر بنزین به هر خانوار و نه هر وسیله نقلیه بدون افزایش قیمت: برخی خانواده‌ها بیش از یک وسیله نقلیه دارند و برخی دیگر از داشتن حتی یک وسیله نقلیه محرومند. در شرایط موجود، خانواده‌ای که وسیله نقلیه بیشتری دارد به میزان بیشتری از بنزین یارانه‌ای استفاده می‌کند. در نتیجه پیشنهاد می‌شود سهمیه ۶۰ لیتر بنزین نیمه یارانه‌ای بدون افزایش قیمت و با نرخ ۷۰۰ تومان به جای هر خودرو به هر خانواده اختصاص یابد. با این کار توزیع یارانه بنزین میان خانوارهای دارای وسیله نقلیه اعم از خودرو و موتور سیکلت برابر و عادلانه می‌شود و به خانوارهایی که بیش از یک وسیله نقلیه دارند، سهمیه و یارانه اضافه‌ای اختصاص نمی‌یابد. همچنین خانوارهایی که وسیله نقلیه ندارند می‌توانند به صورت غیرنقدی در قالب سبدهای کالا و خدمات مانند بیمه‌های درمانی و یا به صورت نقدی از مزایای یارانه بنزین بهره‌مند شوند.

۲- صرفاً افزایش قیمت بنزین آزاد به ۲۵۰۰ تومان: از آن جا که در حال حاضر قیمت بنزین آزاد از قیمت معادل آن در فوب خلیج فارس کمتر است، ضروری است در این مرحله صرفاً قیمت بنزین آزاد به

۲۵۰۰ تومان افزایش یابد. با این کار مصرف کنندگان بنزین آزاد، هزینه نسبتاً واقعی تری برای آن پرداخت می کنند و از اختصاص یارانه بیشتر به افرادی مصرف بیشتری دارند، جلوگیری می شود.

۳- استفاده از اثر جانشینی گاز برای خودروهای عمومی:
از آن جا که برای گاز طبیعی برخلاف فرآورده های نفتی امکان قاچاق وجود ندارد، پیشنهاد می شود قیمت این حامل انرژی در این گام افزایش پیدا نکند. همچنین ضروری است نسبت به اصلاح سهمیه خودروهای عمومی بر اساس موارد زیر اقدام شود:
الف- تاکسی ها: تا زمان رسیدن تعداد جایگاه های CNG به تعداد مورد نیاز ضروری است تمامی جایگاه های CNG در شهرهای بزرگ در ساعات خاصی از شبانه روز به صورت اختصاصی در اختیار تاکسی ها قرار گیرد. با اختصاص این جایگاه ها به تاکسی ها می توان سهمیه بنزین عمومی این خودروها را حذف کرد. در شهرهای کوچک نیز با توجه به در دسترس بودن جایگاه های CNG می توان سهمیه تاکسی ها را در گام دوم هدفمند کردن یارانه ها حذف نمود. ضروری است این اقدام با توجه به احداث

جایگاه های CNG در هر شهر به صورت مرحله ای اجرای شود.
ب- وانت بارها: از آن جا که درصد قابل توجهی از مالکان وانت بارها صاحب مشاغل آزاد هستند، اختصاص سهمیه بنزین به این گروه نمی تواند به صورت هدفمند به فعالان این بخش صورت گیرد. همچنین برخی از مالکان وانت بارها انگیزه کمی در دوگانه سوز کردن وسیله نقلیه خود دارند. با فراهم کردن امکان استفاده اختصاصی وانت بارها از جایگاههای عرضه CNG به صورت اختصاصی مشابه تاکسی ها سهمیه بنزین وانت بارها به صورت کلی کاهش یابد و برای وانت بارهایی که در سامانه شناسایی مربوطه ثبت نام نکرده اند، حذف شود.

ج- آژانس های مسافربری و ماشین های آموزش رانندگی:
 کارکرد آژانس های مسافربری و ماشین های آموزش رانندگی به منزله کارکرد بخش خصوصی و نه بخش عمومی است. در این شرایط آژانس های متعددی در سطح شهر بدون دریافت سهمیه بنزین یارانه ای به فعالیت می پردازند و در کنار آن ها وسایل نقلیه ای بدون فعال بودن در آژانس ها از سهمیه ویژه آژانس ها استفاده می کنند. در نتیجه ضروری است سهمیه این دو بخش در گام بعدی هدفمندی یارانه ها حذف شود.
 در اجرای این سناریو برای بنزین لازم است نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱- هر خانواده می تواند اطلاعات خودروی خود را در سایت مربوط به هدفمند کردن یارانه ها وارد سامانه کند و سهمیه بنزین ماهانه ۶۰ لیتر به کارت مربوط به آن خودرو واریز شود. برای برقراری عدالت بین خانوارهای دارای وسیله نقلیه و خانوارهایی که وسیله نقلیه ندارند، معادل مبلغ ۱۰۸ هزار تومان (معادل تفاوت قیمت ۶۰ لیتر بنزین یارانه ای ۷۰۰ تومانی با ۶۰ لیتر بنزین آزاد ۲۵۰۰ تومانی) به صورت غیرنقدی و در قالب سبدی از کالا

و خدمات مانند بیمه های درمانی یا خدمات آموزشی اختصاص یابد. همچنین می توان این مبلغ را در کوتاه مدت به صورت نقدی به حساب خانوارهای فاقد وسیله نقلیه واریز کرد و در بلندمدت به جای پرداخت نقدی به غیرنقدی جایگزین نمود. در صورت کاهش چشمگیر مصرف بنزین در داخل کشور، منابع این وجوه از صادرات ریالی سهم بنزین خانوارهای فاقد وسیله نقلیه به کشورهای همسایه از جمله ترکیه و افغانستان تامین می شود. ۲- از آن جا که حجم بنزین قابل دریافت از طریق کارت سوخت جایگاه داران بسیار بالاست، اختلاف قیمت بنزین ۷۰۰ تومانی با قیمت آن در کشورهای همسایه می تواند زمینه ساز قاچاق این فرآورده با استفاده از این کارت ها شود. در نتیجه در این مرحله لازم است قیمت کارت سوخت جایگاه داران از مبلغ آزاد ۲۵۰۰ تومان به نرخ شناور معادل نرخ بنزین صادراتی به عنوان نمونه ۳۵۰۰ تومان - افزایش یابد.

۳- با توجه به صرفه اقتصادی گاز طبیعی نسبت به بنزین - تقریباً ۵۰ درصد- ضروری است نسبت به افزایش تعداد جایگاه های سی ان جی از حدود ۲۲۱۰ به ۴۰۰۰ جایگاه اقدام شود؛ زیرا بررسی ها نشان می دهد تعداد جایگاه های سی ان جی در کشور نصف متوسط جهانی است که این نقصان به ویژه در شهرهای بزرگ نمایان است.

۳-۴- نحوه افزایش قیمت

گازوییل

بر اساس آمارهای شرکت پالایش و پخش فرآورده های نفتی، روزانه ۳۰ میلیون لیتر گازوییل در بخش حمل و نقل جاده ای مصرف می شود. بر اساس

محاسبات اگر دولت محترم با در نظر گرفتن بارنامه های برخط،

سوخت را بر اساس پیمایش به کارت سوخت خودروهای دیزلی اختصاص دهد، تنها ۲۰ میلیون لیتر کافی است و می‌تواند با کاهش ۱۰ میلیون لیتر گازوییل در سال در منابع ارزی این بخش صرفه جویی به عمل آورد. با فرض قیمت ۸۰ سنت برای هر لیتر گازوییل، در صورت اختصاص سوخت بر اساس پیمایش، سالانه ۲,۸ میلیارد دلار قابلیت صرفه جویی در این بخش وجود دارد. اما دولت در این گام بی توجه به راه‌های غیرقیمتی تنها گازوییل را گران کرد و قیمت گازوییل سهمیه‌ای را از ۱۵۰ به ۲۵۰ تومان و قیمت گازوییل آزاد را از ۳۵۰ به ۵۰۰ تومان افزایش داد. در این حالت قیمت گازوییل آزاد درصد کمتری افزایش یافت و شاخص رشد پلکانی قیمت گازوییل نیز در این گام از ۱۳۰ درصد به ۱۰۰ درصد کاهش یافت.

جدول ۸ - قیمت گازوییل در گام اول و دوم هدف‌مندی یارانه‌ها

گازوییل	قیمت گام اول (تومان)	قیمت گام دوم (تومان)	درصد افزایش
سهمیه‌ای (لیتر)	۱۵۰	۲۵۰	۶۷٪
آزاد (لیتر)	۳۵۰	۵۰۰	۴۳٪

۳-۵- نحوه افزایش تعرفه آب

دولت در اصلاح تعرفه‌های آب خانگی هر پله مصرف را ۲۰ درصد افزایش داد. با این کار تمامی مشترکین اعم از پرمصرف و کم مصرف، درصد افزایش هزینه یکسانی را شاهد هستند. شاخص رشد پلکانی تعرفه آب نیز در گام اول ۴۵ درصد بود که در گام دوم حفظ شد. در نتیجه مشترکین پرمصرف به جای آن که در شرایط کم آبی سال ۹۳ با هزینه‌های واقعی تری روبرو شوند تا الگوی مصرف را رعایت نمایند، به مصرف بی رویه خود ادامه دادند و بحران کم آبی را تشدید کردند.

در پی بروز بحران آب در تابستان ۹۳ وزارت نیرو پی در پی از مشترکین، رعایت الگوی مصرف و صرفه جویی را خواهش می کرد و در برخی موارد نیز قصد داشت تا آب مشترکین پرمصرف را قطع نماید. این در حالی است که با استفاده از راهبرد IBT این امکان فراهم بود تا با افزایش رشد پلکانی تعرفه، صرفه جویی به صورت عملی با افزایش هزینه مشترکین پرمصرف محقق شود و در این صورت دیگر به هشدارهای پی در پی و قطع انشعاب آب نیازی نبود. به علاوه پله های مصرف آب برای مصرف کنندگان در قبوض معین نیست و ضروری است این قبض ها نیز مشابه گاز در سه رنگ منتشر شود تا معلوم گردد که هر یک از مشترکین در کدام پله مصرف قرار دارند.

جدول ۹ - تعرفه های آب خانگی در گام اول و دوم هدف مندی یارانه ها

مصرف ماهانه مشترک (مترمکعب)	تعرفه های گام اول (تومان)	تعرفه های گام دوم (تومان)	درصد افزایش
بین ۰ تا ۵	۱۰۷	۱۲۹	۲۰٪
بین ۵ تا ۱۰	۱۶۱	۱۹۳	۲۰٪
بین ۱۰ تا ۱۵	۲۱۴	۲۵۷	۲۰٪
بین ۱۵ تا ۲۰	۲۶۸	۳۲۲	۲۰٪
بین ۲۰ تا ۲۵	۳۷۵	۴۵۰	۲۰٪
بین ۲۵ تا ۳۰	۵۹۰	۷۰۸	۲۰٪
بین ۳۰ تا ۳۵	۸۰۴	۹۶۵	۲۰٪
بین ۳۵ تا ۴۰	۱۰۷۳	۱۲۸۷	۲۰٪
بین ۴۰ تا ۵۰	۲۱۴۵	۲۵۷۴	۲۰٪
بیشتر از ۵۰	۴۲۹۰	۵۱۴۸	۲۰٪

۴. جمع بندی

دولت در گام دوم هدفمند کردن یارانه‌ها جبران کسری منابع یارانه‌های نقدی را در اولویت خود قرار داد و برای رسیدن به این هدف از ساده‌ترین راهبرد ممکن استفاده کرد. این امر سبب شد تا نسبت به کاهش شدت انرژی کشور به عنوان یکی از اصلی‌ترین اهداف اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها بی‌توجه بماند. شاخص رشد پلکانی تعرفه‌ها نیز نشان می‌دهد دولت در این گام نه تنها استفاده از راهبرد IBT را در اولویت قرار نداد، بلکه این شاخص در اصلاح تعرفه گاز، بنزین و گازوییل توسط وزارت نفت کاهش یافت و تنها در آب و برق ثابت ماند.

جدول ۱۰ - شاخص رشد پلکانی تعرفه‌ها در گام اول و دوم هدفمندی یارانه‌ها

تعرفه	شاخص رشد پلکانی تعرفه در گام اول	شاخص رشد پلکانی تعرفه در گام دوم
برق	۳۲	۳۲
گاز	۲۳	۱۹
بنزین	۷۵	۴۳
گازوییل	۱۳۰	۱۰۰
آب	۴۵	۴۵

محاسبات نشان می‌دهد اجرای گام دوم هدفمندی یارانه‌ها قیمت فروش انرژی معادل هر بشکه نفت در داخل کشور را به ۲۳ دلار رساند و لازم است گام‌های تکمیلی برای اجرای این قانون برداشته شود. در نتیجه برای اصلاح قیمت‌ها در گام سوم هدفمندی یارانه‌ها ضروری است نسبت به استفاده از سیاست تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی اقدام شود تا علاوه بر اصلاح قیمت حامل‌های انرژی، شدت مصرف آن نیز در کشور کاهش یابد. در عین حال بر اساس آمار مصرف انرژی در ماه‌های پس از اجرای

گام دوم هدف مندی یارانه‌ها مصرف انرژی کشور رشد داشته است و این امر به معنای کارایی پایین این گام در کاهش شدت انرژی کشور تلقی می‌شود. امید است در مراحل تکمیلی اجرای این قانون بتوان از تجربیات جهانی و راهبردهای اصولی از جمله نظام تعرفه‌گذاری پلکانی افزایشی بهره برد و افزایش بیشتر پله‌های بالای مصرف را در دستور کار قرار داد.

مراجع

۱. « واکنش به نقد اقتصاددانان ایرانی مقیم آمریکا درباره هدف مندی / شوک ارزی سال ۹۰ از کجا آب خورد؟»، نامه دکتر محمدرضا فرزین به دو اقتصاددان در تشریح گام اول هدف مند کردن یارانه‌ها، خبرگزاری فارس، ۲۰ بهمن ۹۲
۲. «راهبرد قیمتی-مقداری؛ الگوی نوین اجرای قانون هدف مند کردن یارانه‌ها»، گزارش تحلیلی شبکه تحلیلگران فناوری ایران، اسفند ۱۳۸۸
۳. «بررسی و مقایسه نقاط قوت و ضعف دو سناریوی اصلی در هدف مند کردن یارانه بنزین»، گزارش تحلیلی شبکه تحلیلگران فناوری ایران، شهریور ۱۳۸۹
۴. «مقایسه دو راهبرد قیمتی-مقداری و قیمتی در هدف مند کردن یارانه گاز خانگی»، گزارش تحلیلی شبکه تحلیلگران فناوری ایران، مهر ۱۳۸۹
۵. «پیشنهادات بنزینی برای اجرای فاز دوم هدف مندی»، یادداشت اقتصادی، خبرگزاری فارس، ۱۴ مرداد ۱۳۹۲
۶. «جبران کسری درآمد هدف مند کردن یارانه بنزین با راهبرد قیمتی-مقداری»، یادداشت اقتصادی، عیارآنلاین، ۱۰ شهریور ۱۳۹۲
۷. «عدم نیاز به واردات بنزین با اجرای فاز ۲ هدف مندی:

- راهبردهای مقداری- قیمتی مصرفی». یادداشت اقتصادی،
 خبرگزاری فارس، ۲۹ شهریور ۱۳۹۲
۸. «۸ راهکار جدی برای پیشرفت درون زا و عبور از تحریم‌ها»، نامه
 شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) به رییس جمهور، خبرگزاری
 فارس، ۸ بهمن ۱۳۹۲
۹. «پیشنهاد به وزیر نفت؛ سهمیه بنزین حفظ و صرفاً قیمت
 آزاد افزایش یابد»، نامه ایتان به وزیر نفت، خبرگزاری فارس، ۲۹
 بهمن ۱۳۹۲
۱۰. «افزایش ۲۶ درصدی درآمد دولت با تغییر در شیوه سهمیه
 بندی بنزین»، یادداشت اقتصادی، خبرگزاری فارس، ۱۶ دی ۱۳۹۲
۱۱. «نسبت بنزین تک نرخی با اقتصاد مقاومتی/ فقط قیمت
 بنزین آزاد افزایش یابد»، گزارش تحلیلی شبکه تحلیلگران فناوری
 ایران، خبرگزاری فارس، ۱۸ فروردین ۱۳۹۳
۱۲. «مقایسه دو سناریوی افزایش قیمت بنزین»، یادداشت
 اقتصادی، خبرگزاری فارس، ۲۳ فروردین ۱۳۹۳
۱۳. «فساد حاکم بر کدام سناریوی قیمت‌گذاری بنزین بیشتر
 است؟»، یادداشت اقتصادی، جهان نیوز، ۲۵ فروردین ۱۳۹۳
۱۴. نامه آقای دکتر صمصامی به دکتر احمدی نژاد در خصوص
 هدف‌مندی یارانه‌ها، ۸ اسفند ۱۳۸۸
۱۵. <http://www.sdge.com/my-energy-bill>
۱۶. [http://www.eskom.co.za/CustomerCare/
 TariffsAndCharges/Pages/Tariffs_And_Charges.aspx](http://www.eskom.co.za/CustomerCare/TariffsAndCharges/Pages/Tariffs_And_Charges.aspx)
۱۷. «تب مصرف برق فروکش کرد/ تعطیلات فرشته نجات شبکه
 برق»، خبرگزاری مهر، ۷ مرداد ۱۳۹۳